

hu sociálních interakcí, který je orientován na podporu solidárnosti mezi aktéry; technicky řečeno, lhaní je v mnoha případech výsledkem toho, že mluvčí poskytují preferované reakce na první členy párových sekvencí, jako je pozvání, nabídka, žádost.

Tato útlá publikace si nepochybně najde čtenáře mezi odborníky zajímajícími se o řadu jevů psychického a sociálního života, ať už jsou disciplinárně zakotveni v sociologii (obor obou autorů), psychologii, funkční lingvistice, nebo i jinde. Analytikům diskurzů nabízí publikace specifický přístup k sociální kontrole toho, co se říká, resp. neříká, tedy k fungování „řádu diskurzu“.

Jiří Nekvapil

**Světlá Čmejrková, Ivana Svobodová (eds.):
*Oratio et ratio***

Praha, Ústav pro jazyk český AV ČR 2005,
347 s.

Podtitul knihy připomíná příležitost, při níž publikace vznikla: jde o „sborník k životnímu jubileu Jiřího Krause“. Kromě samotného jubilanta, profesora působícího na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy, někdejšího ředitele Ústavu pro jazyk český AV ČR a především významného badatele v mnoha oblastech (kvantitativní stylistika, sociolingvistika, jazyková kultura, rétorika), jemuž je sborník věnován, však texty potěší i odborníky zabývající se analýzou diskurzu, sociology a analytiku médií.

Editorky shromáždily 34 příspěvků s rozsahem mezi dvěma až sedmnácti stranami a s různým stupněm akademické formálnosti. Studie, eseje a články jsou přehledně seřazeny podle příjmení autorů, jimiž jsou vesměs pracovníci ÚJČ AV ČR a přední odborníci z českých univerzit. Jejich práce pokrývají celou šíři jazyka, od fonetiky (Marie Krčmová) přes lexikologii (Ivana Svobodová) až po stylistiku (Marie Čechová), zastávají se u jazykové kultury (Světlá Čmejrková, Fran-

tišek Daneš) a dialektologie (Stanislava Kloferová), přesahují do odborné terminologie mediálních studií (Jaroslav Bartošek) i syntaxe (Josef Hrbáček) a analyzují rovněž aspekty dnešní kultury tak, jak se projevuje v recepci a produkci psaného i mluveného jazyka (Alena Macurová, Otakar Šoltys). Tematický rozsah zkoumaných materiálů je rovněž široký: od středověkých literárních památek (Alena Černá, Jana Pleskalová, Miloslava Vajdllová) a kázání, případně rétoriky církevních činitelů (Martin Havlík, Bohuslav Hoffmann, Naděžda Kvítková) po operu (Jana Hoffmannová, Jan Králík) aj. Metodologií užívanou při rozboru jazykového materiálu jsou analýzy kvantitativní (Eva Hošnová; Marie Těšitelová pak o dějinách kvantitativní analýzy u nás), kvalitativní (část. Zdeňka Hladká), včetně analýzy konverzační (Patricie Kubáčková). Většina materiálů je inspirována osobností, dílem a poznatky profesora Krause nebo se dotýká oblastí jeho zájmů profesních i osobních (opera, japonština).

Pro sociolingvistiku je zajímavý příspěvek Marie Čechové „Móda, nebo náказа v řeči?“. Autorka několika českých stylistik analyzuje módní klišé v současné češtině a pozastavuje se u lexému *záležitost*, na jehož problematičnost poukazyval již ve 20. a 30. letech např. Roman Jakobson. Čechová vyhledává konkrétní doklady tohoto slova „širokého rozsahu významu a malého obsahu“ (s. 68) v Českém národním korpusu, velmi obsáhlém elektronickém slovníku (nejen) synchronní češtiny.

S Českým národním korpusem pracuje i editorka Světlá Čmejrková v článku „Nechte jazyk svému osudu“, v němž se zamýšlí nad (ne)správností užívání přivlastňovacího zájmena *svůj*. Čmejrková se zaměřila na oblast jazykové správnosti a její uživatelské reflexe, stejně jako jeden z nejvýznamnějších českých (socio)lingvistů současnosti František Daneš ve své studii *Jazyková terapie a verbální hygiena*.

Tím, jak v sociálním výzkumu „ovlivňuje konkrétní osoba tazatele nejen formu, ale i obsah vyprávění“ (s. 220), se zabývá Patri-

cie Kubáčková v příspěvku s názvem „Dialogičnost narativně-biografického interview“. Respondent se podle autorky snaží sdělit výzkumníkovi své prožitky, a aby měl pocit pochopení a úspěšnosti, „potřebuje mít pocit jistého souladu s tazatelkou“ (s. 220). Tohoto souladu dociluje tak, že výzkumníka zapojuje do svého monologu ujišťováním (*to víš, že jo*), vyprávěním v 2. osobě (*když ten jazyk nepoužíváš, tak ho zapomeňš*), otázkami (*víš, co to obnáší?*) atd.

Sociologickou sondou do znalostí, schopností a kompetence současného českého čtenáře je esej Aleny Macurové „Co čteme – a jací jsme?“. Autorka analyzuje rozdíly mezi literárním dílem a jeho adaptací/převyprávěním a předkládá alarmující otázku, zda jsou „recepční kompetence současného českého čtenáře skutečně tak žalostné, že ko-

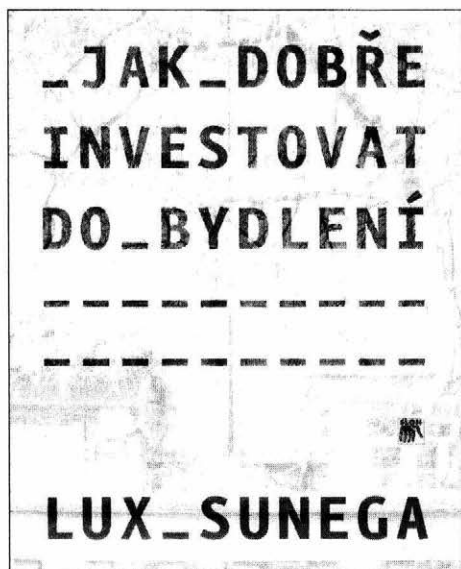
munikační bariérou pro něj jsou/mohla by být cizí slova, neobvyklé nebo příznakové výrazy, nepřímá vyjádření, jen malinko složitější větná stavba, dialogy bez uvozovacích vět“ (s. 252).

Tato studie se tematicky doplňuje s esejem Markéty Pravdové, který se zabývá charakteristickými rysy „McKultury, tj. kultury mcdonaldovské a mcdonaldizující“ (s. 291) a srovnává principy charakteristické pro restaurace s rychlým občerstvením s pravidly, podle nichž pracují dnešní média. Autorka dochází k názoru, že efektivita, racionalizace, předvídatost, kontrola, zábavnost, manipulativnost a mnohé další společné vlastnosti médií a restaurací McDonald činí ve svém důsledku z dnešního uživatele médií pouhého konzumenta.

Kateřina Kadlecová

Jak dobře investovat do bydlení

Martin Lux, Petr Sunega

Kniha podává ucelenou analýzu fungování trhu s nemovitostmi určenými k bydlení a odkrývá některé zákonitosti, rizika i pasti, jež vyplývají z vlastnictví bydlení obecně i v konkrétním českém prostředí. Cílem autorů je přesvědčit budoucí i existující vlastníky bydlení v naší zemi o tom, že vlastní bydlení je nutné daleko více než dříve nahlížet též jako investici, a nabídnout jim návod, jak investiční rizika při koupi nemovitosti minimalizovat.

Publikace je zamýšlena jako užitečná pomůcka pro všechny, kteří si chtějí koupit byt nebo dům, ať už pro vlastní potřebu, či pro následný pronájem. Těm, kteří již dům nebo byt vlastní, může poskytnout informace o tom, jak se vytváří hodnota jejich nemovitosti, jaké

faktory ji nejvíce ovlivňují, jakým rizikům jako vlastníci čelí a jak si mohou ochránit svou v zásadě největší rodinnou investici. Čtenáři v ní naleznou i postupy, jak si výnos a riziko z investice do nemovitosti vypočítat, jakož i srovnání investice do nemovitosti k bydlení s jinými investičními příležitostmi. Kniha nepředpokládá žádné speciální vzdělání v oboru ekonomie či financování. Výklad je dostatečně názorný, aniž to má vliv na přesnost či spolehlivost uváděných informací. Autoři působí jako nezávislí pracovníci výzkumu v oblasti bydlení a nepracují pro žádnou investiční skupinu, banku nebo firmu.

Cena publikace je 279 Kč, 161 s.

Sociologické nakladatelství, Praha 2006.

Kontakt: Jilská 1, 110 00 Praha 1

e-mail: redakce@slon-knihy.cz; <http://www.slon-knihy.cz>